

TIL HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENTET

Høringssvar fra IOGT i Norge. Høring - forslag om midlertidig endring av alkohollovens bestemmelse om maksimaltid for skjenking under fotball-VM for herrer 2026

Deres ref 26/338

IOGT i Norge er en rusforebyggende medlemsorganisasjon. Vi driver ruspolitisk påvirkningsarbeid, forebyggende tiltak og et utstrakt sosialt arbeid for rusavhengige og for barn og unge. Vi jobber for at det skal være lett å ta rusfrie valg, og vil bidra til et trygt og inkluderende samfunn.

IOGT i Norge er sterkt kritisk til forslaget. Vi vil her i vårt høringssvar argumentere for hvorfor dette er et problematisk forslag. Vi vil også presentere tall fra vår ferske undersøkelse på tematikken som underbygger dette.

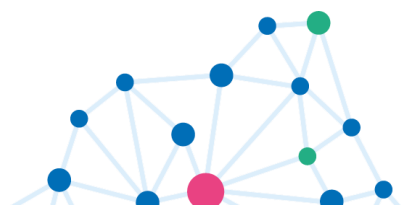
Alkoholoven må stå støtt

Tilgjengelighet av alkohol er ett av Verdens Helseorganisasjon sine tre «best buys» for en god forebyggende alkoholpolitikk, sammen med strenge reguleringer på pris og reklame.

Å utvide mulighetene for skjenking av alkohol under fotball VM for herrer 2026 er en uthuling av alkoholoven. Nasjonale målsetninger for alkoholbruk fra Folkehelsemeldinga (Meld. St. 19 (2018–2019)) er å redusere skadelig alkoholbruk med 20 prosent innen 2030, sammenlignet med 2010-nivå. For å oppnå dette trenger vi en styrking av norsk alkoholpolitikk og sunnere holdninger til alkoholbruk. Med dette forslaget bidrar regjeringen til å fremme et narrativ om at alkohol er nødvendig for fotballglede. Samtidig gir de signaler om at et volds- og skadeforebyggende lovverk skal settes på spill for populære hendelser og arrangementer. Inntrykket som står igjen, er at alkoholpolitikken bare skal være restriktiv og ansvarlig når det ikke er politisk krevende.

Høringsbrevet legger til grunn at det foreslåtte unntaket ikke vil skape presedens for senere anledninger. Det mener vi at fremstår som lite realitetsorientert. Det er forståelig at også at aktører på andre kultur- og idrettsfelt vil oppleve det som rimelig at også de skal hensyntas på samme måte ved senere anledninger. Vi ser allerede dette argumentet i den pågående debatten om dette forslaget. Vi ser også at dette brukes som en brekkstang for partier som ønsker å fjerne nasjonale skjenketider permanent.

I utakt med folk flest

Å ønske en utvidelse av skjenketidene for fotball-VM er i utakt med folk flest viser vår ferske undersøkelse gjennomført av Verian¹. I undersøkelsen svarer 61 prosent av de 1022 spurte at de er helt enig eller enig i at dagens skjenketider er lange nok. I aldersgruppen 18-29 år er 63 prosent enig i dette, og bare 7 prosent i denne aldergruppen er helt uenig i at skjenketidene er lange nok.

Videre svarer 60 prosent at de tror det blir mer fyll og bråk under fotball-VM, mens bare 10 prosent svarer at de ikke frykter for slik uro. 47 prosent av de spurte tror det blir flere voldstiltfeller under fotball-VM.

Disse bekymringer har dessverre god begrunnelse i forskningen. I høringsbrevet departementet til dette forslaget er det beskrevet hva som er konsekvensene for samfunnet av alkoholbruk, særlig konsekvenser for tredjepart:

«Mer enn noe annet rusmiddel har alkoholbruk også betydelig konsekvenser for andre enn brukeren selv. Høyt alkoholkonsum hos foreldre kan skade barns oppvekstsvilkår, og alkoholbetinget vold, hærverk og bråk reduserer helse, trygghet og trivsel for de mange som rammes av dette.»²

Vold og bråk

Forskning viser at økt tilgjengelighet til alkohol fører til flere voldshendelser. Dette gjelder både utvidede salgs- og skjenketider, økt antall salgs- og skjenkesteder samt prisnivået på alkohol. Departementet beskriver også dette i høringsnotatet: I følge FHIs publikasjon Alkohol i Norge datert 5. desember 2019 er det på befolkningsnivå en klar sammenheng mellom alkoholbruk og vold. Omfanget av voldshandling øker når alkoholkonsumet i et samfunn går opp, og minker når alkoholbruken går ned. I publikasjonen fremgår også at vold i parforhold ofte er knyttet til alkoholbruk.³ Høringsnotatet peker også på at bevillingssystemet er blande mest effektive virkemidlene for å begrense alkoholbruk.

En norsk studie fra FHI fra 2011 av 18 norske byer som hadde utvidet eller innskrenket skjenketiden med mindre eller lik to timer, viste at en times utvidelse av skjenketiden i gjennomsnitt fører til 17 prosent økning i meldte voldstiltfeller nattetid i helgene. Volden ble redusert tilsvarende med en times innskrenkning³. Vi kan derfor anta en viss sannsynlighet for at en utvidelse av skjenketiden fra enda senere ut på natta statistisk sett kan føre til en tilsvarende økning av voldstiltfeller.

Internasjonale studier viser lignende mønstre. En britisk studie av alkoholrelatert vold i forbindelse med fotballkamper fant en økning på 47 % i både politianmeldt partnervold og øvrige politianmeldte voldstiltfeller på dagene England vant landslagskamper i EM og VM⁴. En annen britisk studie viste at forekomsten av partnervold økte med 26 % på dager da England vant en landskamp, og med 38 % på

¹ <https://iogt.no/iogt-mener/iogt-mener/fotball-vm-og-utvidede-skjenketider>

² Side 3 i høringsbrevet fra Helse- og omsorgsdepartementet: Forslag om midlertidig endring av alkohollovens bestemmelse om maksimaltid for skjenking under fotballVM for herrer 2026

³ Rossow, I. & Norström, T. (2011). The impact of small changes in bar closing hours on violence. The Norwegian experience from 18 cities.

<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1360-0443.2011.03643.x>

⁴ Trendl, A., Stewart, N. & Mullett, T.L. (2020). The role of alcohol in the link between national football (soccer) tournaments and domestic abuse –Evidence from England.

<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0277953620306766>

dager da laget tapte⁵. Selv om den sistnevnte studien ikke måler alkoholbruk, er den relevant fordi den dokumenterer økt vold i forbindelse med fotballkamper, samtidig som en omfattende litteratur viser en sterk sammenheng mellom alkoholbruk og vold.

Studiene er gjennomført i en britisk kontekst og har derfor begrenset direkte overføringsverdi til norske forhold. Samtidig er sammenhengen mellom alkoholtilgjengelighet og vold godt dokumentert. På denne bakgrunnen mener vi det ikke er forsvarlig å øke risikoen for vold og utrygghet ved å utvide skjenketiden.

Nattåpent kan løses enkelt innenfor dagens lovverk

IOGT mener at regjeringen bør bygge opp under og være med på å forsterke trenden om mindre rusbruk i samfunnet generelt, og trekke forslaget sitt. Regjeringen bør heller oppfordre til andre løsninger som gir fotballglede under kampene i fotball-VM for herrer 2026.

Det er ingenting i veien for at de som ønsker å se VM-kampene på et skjenkested kan gjøre det. Da kan man fortsatt ha samme skjenketider som i dag da kommunene kan tilrettelegge for at alkoholsalget fortsatt stopper senest kl. 03 i definerte områder, og at utestedet har åpent etter dette for de som ønsker å se kampene ferdig. Dette er blant annet gjort i Bergen gjennom *Forskrift om salgs-, skjenke- og åpningstider i Bergen kommune for perioden 2024-2028: «Skjenkestedene gis anledning til å holde åpent for drift av nattkafe eller lignende frem til klokka 0600.»*

Hanne Cecilie Widnes
Generalsekretær IOGT i Norge
iogt@iogt.no
Tlf: 48 23 16 60

⁵ Kirby, S., Francis, B. & O'Flaherty, R. (2014). Can the FIFA World Cup Football (Soccer) Tournament Be Associated with an Increase in Domestic Abuse?.
<https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0022427813494843>

IOGT.NO